

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)		رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۷/۱۰/۱۰	تعداد صفحه: ۲ صفحه
دانش آموزان بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۳۹۷		مرکز سنجش آموزش و پرورش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح		
بارم			
۱	اصول فقه روش صحیح استنباط حکم شرعی را به فقیه می آموزد (۰/۵) و برای او دلیل را از غیر دلیل و حجت را از غیر حجت متمایز می کند. (۰/۵)	۱	
۲	ایشان مؤسس حوزه نجف، مؤلف دو کتاب از کتب اربعه و سه کتاب از کتب اولیه رجالی و تربیت کننده صدها فقیه هستند.	۱	
۳	الف) با تنظیم روش صحیح استنباط احکام شرعی (۰/۵) ب) با تبیین پیش فرض های استنباط (۰/۵)	۱	
۴	منبع حکم ظاهری را دلیل فقهاتی یا اصل عملی می گویند. (۰/۵) و عبارت است از: استصحاب، برانت، احتیاط، تخیر (۱)	۱/۵	
۵	منظور از " کتاب " آنچه به عنوان قرآن بر پیامبر اکرم (ص) از سوی خداوند نازل شده (۰/۵) تفاوت قرآن با حدیث قدسی: آیات قرآن هم لفظ و هم معنای آنها از جانب خداوند نازل شده و رسول اکرم (ص) بدون هیچ تصرفی آن را نقل فرمودند اما در حدیث قدسی خداوند معنا را بر پیامبرش نازل کرده و پیامبر (ص) آن معانی را در قالب الفاظ خود بیان نموده است. (۱)	۱/۵	
۶	هر گاه شک کردیم که متکلم از کلام خود معنای ظاهر را قصد کرده یا معنای غیر ظاهر را، سخن او را بر معنای ظاهر حمل می کنیم (۰/۷۵) مثلاً آیه " اقیموا الصلاة "، فعل امر ظهور در وجوب دارد و شک می کنیم آیا در معنای استحباب به کار رفته یا نه، آن را حمل بر وجوب می کنیم مگر در صورت وجود قرینه ای برخلاف ظاهر. (۰/۷۵)	۱/۵	
۷	شرایط مفهوم دارا بودن جمله شرطیه: الف) میان شرط و جواب ملازمه باشد و اتفافی نباشد. (۰/۵) ب) جواب متوقف بر وجود شرط باشد یعنی وجود شرط سبب ایجاد جواب شود. (۰/۵) ج) سببیت شرط برای جواب انحصاری باشد. یعنی جواب فقط با وجود شرط موجود شود و سبب دیگر در تحقق آن دخیل نباشد. (۰/۵)	۱/۵	
۸	الف) امر و نهی از سوی فرد عالی به ذاتی صادر شود. (۰/۵) ب) همراه با آن قرینه ای که صیغه را به معنای استحباب یا کراهت یا اباحه منصرف کند، وجود نداشته باشد. (۰/۵)	۱	
۹	الف) لفظ " کل " و هر لفظی که به معنای کل باشد. (۰/۵) ب) جمع معرف به " ال " (۰/۲۵) ج) قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یا نهی (۰/۲۵)	۱	
۱۰	مطلق عبارتی است که دلالت بر عموم و شمولیت حکم نسبت به همه افراد می کند و این دلالت بواسطه مقدمات حکمت است. (۰/۵) و در صورتیکه حکم در عبات مقید به قید یا وصف خاصی شود مقید نامیده می شود. (۰/۵)	۱	
۱۱	اجماع محصل اجماعی است که فقیه با تحقیق و بررسی آرای فقها و فتاوی علماء به دست آورده. (۰/۵) اجماع منقول اجماعی است که فقیه شخصاً فتاوی علماء را ندیده بلکه از فقیهیی که خود اجماع را بدست آورده، آن را نقل می کند. (۰/۵)	۱	

ادامه راهنمای تصحیح در صفحه دوم

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۱۰ صبح		رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)
تعداد صفحه: ۲ صفحه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۷/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۳۹۷	
۰/۵	دلیل عقلی در صورتی حجت است که نتیجه آن قطع و یقین به حکم شرعی باشد.		۱۲
۱	تلازم نهی و بطلان در عبادات که نیاز به قصد قربت دارند، نهی در عبادات موجب بطلان عبادات است. (۰/۵) در معاملات که نیاز به قصد قربت ندارند، نهی موجب حرمت عمل است ولی معامله باطل نیست. (۰/۵)		۱۳
۱	عقل حکم می کند که مجازات مکلف در صورتیکه شارع مقدس (قانون گذار) حکم آن را بیان نکرده باشد قبیح است. اصطلاحاً "قبح عقاب بلا بیان": مجازات بدون بیان حکم، پس در هر مورد دلیلی بر حکم شرعی (وجوب یا حرمت) پیدا نکردیم، مسئولیتی ثابت نمی شود و وظیفه ای نداریم.		۱۴
۱/۵	الف) برطبق اصل استصحاب حکم به بقاء عدالت امام جماعت می کنیم. (۰/۵) ب) بر طبق اصل احتیاط برای اینکه یقین پیدا کنیم تکلیف انجام شده باید به چهار طرف نماز بخوانیم. (۰/۵) ج) بر طبق اصل برائت حکم به حلیت می کنیم. (۰/۵) (بیان اصل عملی و حکم در هر مورد ۰/۵ نمره)		۱۵
۱	اگر شارع به وجوب عملی حکم کند لازمه این امر واجب شدن مقدمات آن است و به عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد "ذی المقدمه" می گویند مثلاً نماز ذی المقدمه و وضو مقدمه آن است و وضو به عنوان مقدمه واجب واجب است.		۱۶
۱	خبر و حدیثی است که بررسی سلسله روایان آن برای ما یقین به صدور آن از معصوم (ع) حاصل می کند. (۰/۵) و بر دو نوع است: ۱) خبر متواتر ۲) خبری که همراه با عواملی است که موجب قطع و یقین می شود. (۰/۵)		۱۷
۱	مفهوم موافق مفهومی است که حکم آن با حکم منطوق یکسان است و هر دو حرمت یا هر دو وجوب را بیان می کنند. (۰/۵) در آیه شریفه "لا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ" منطوق دلالت بر حرمت آف گفتن به پدر و مادر دارد مفهوم این آیه هم دلالت می کند هر چیزی که بیشتر از آف گفتن باشد هم حرام است. (۰/۵)		۱۸
۲۰	جمع نمرات		همکار محترم خسته نباشید